

Україна у фокусі

8 – 14 грудня

2014 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>5</i>
<i>ПОЧАТОК РОБОТИ НОВОГО УРЯДУ Й ПАРЛАМЕНТУ: ІМІТАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ.....</i>	<i>5</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

8
грудня

У Вінниці тривають багатотисячні мітинги із вимогою відставки голови облдержадміністрації Анатолія Олійника. Мітингувальники вимагали висунути кандидатом на участь у виборах на посаду голови облдержадміністрації керівника вінницького відділення ВО «Свобода» Олексія Фурмана. У провладних колах ці повстання називають «грою на руку Путіну» та спробою реваншу колишніх «регіоналів», проте експерти твердять – протести у Вінниці стали логічним наслідком того, що в Україні так і не почалась обіцяна децентралізація влади.

Мер Запоріжжя Олександр Сін заявив, що має інформацію про заплановане силове захоплення влади у місті. За його даними, організаторами і замовниками цих провокацій є донецькі фінансові клани, що увійшли у змову з окремими представниками запорізького бізнесу. А метою – дестабілізація ситуації в місті й встановлення контролю над міським бюджетом.

9
грудня

На Донбасі почався «день тиші». Про введення режиму припинення вогню на всіх позиціях сил АТО на сході України повідомили в прес-центрі Антитерористичної операції. Водночас увечері і силовики, і сепаратисти повідомляли про обстріли з боку один одного.

Україна почала процедуру подачі позову до Міжнародного суду ООН про порушення Російською Федерацією антитерористичної конвенції. Про це заявив прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк.

Кабінет Міністрів оприлюднив програму своєї діяльності. У програмі уряду представлено ключові виклики для України, а також 13 основних напрямів діяльності Кабміну.

10
грудня

У Запоріжжі перед будівлею мерії під час сесії міськради більш як 300 людей вимагали відставки мера Запоріжжя Олександра Сіна. Міський голова Запоріжжя під тиском мітингувальників написав заяву про відставку з посади мера. Однак Запорізька міськрада не проголосувала за це рішення.

Режим припинення вогню, введений силами АТО, продовжено. Про це заявив спікер РНБО Андрій Лисенко. «Оскільки цей режим був підтриманий, і ми бачимо багаторазове зменшення кількості обстрілів, які мають провокаційний характер, ми продовжуємо підтримання режиму тиші і сподіваємося, що кількість обстрілів буде зведено до нуля», – сказав він.

11
грудня

Верховна Рада України затвердила програму діяльності Кабміну на 2015-2016 роки. За відповідну програму проголосувало 269 депутатів. Зокрема, від «Блоку Петра Порошенка» – 123 народних депутата, «Народного фронту» – 77, «Батьківщини» – 15, Радикальної партії – 20, «Самопоміч» – 27. «Опозиційний блок», групи «Воля

народу» та «Економічний розвиток» не голосували. Програма дій уряду передбачає, що Верховна Рада не може оголошувати недовіру Кабміну протягом одного року.

Учасники парламентської Коаліції – «Блок Петра Порошенка» і «Самопоміч» – розкритикували програму дій Кабміну за відсутність термінів і відповідальних осіб та вимагали включити текст Коаліційної угоди до вступної частини програми. Виступаючи на засіданні парламенту, прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк зазначив, що за результатами обговорення програми у фракціях, Кабмін прийняв до уваги пропозиції керівників фракцій та членів коаліції і пропонує у вступній частині програми зазначити, що коаліція є невід'ємною частиною програми.

Порошенко закликав Росію вивести війська з Донбасу і закрити кордон. Про це він наголосив під час поїздки до Австралії, де перебував з робочим візитом. В свою чергу, заклик Порошенка викликав здивування в російському міністерстві закордонних справ. Як заявив представник МЗС РФ Олександр Лукашевич, «представників Збройних сил Російської Федерації не було і немає в Україні, тому виводити нічого, а що стосується кордону, то з нашого боку кордон абсолютно забезпечений».

Росія відвела свої підрозділи з території Херсонської області. Про це повідомив генерал-майор, представник Генерального штабу Збройних сил України Олександр Розмазнін. Києві. Як відомо, російські військові з'явилися на території Херсонщини одночасно з окупацією Криму.

Конгрес США підтримав в обох палатах законопроекти про підтримку України і нові санкції щодо Росії, хоча в остаточних версіях вилучив із них статтю, що передбачала надання Україні, а також Грузії й Молдові статус «головного союзника США, не члена НАТО». Законопроекти передбачають надання допомоги Україні оборонними озброєннями, військовим навчанням, розширення невійськової допомоги, а також термінової допомоги в галузі енергетики за нинішніх умов нестачі палива і електроенергії. Окрім того, документ надає президентові право запроваджувати санкції, зокрема, проти російського енергетичного сектору.

В свою чергу Барак Обама виступив із критикою прагнення Конгресу домогтися нових санкцій проти Росії. Він попередив, що такі заклики можуть підірвати єдність США і Європи, для якої економічні наслідки цих санкцій значно більші, ніж для Вашингтона, і тим самим допомогти президентові Росії Володимирові Путіну, який прагне розколоти міжнародні зусилля з метою стримати його.

12
грудня

Президент Петро Порошенко і міністр закордонних справ Росії Сергій Лавров заявили про встановлення «справжнього» перемир'я на Донбасі. Водночас українські силовики заявляють про 11 випадків порушення режиму «тиші» з боку сепаратистів за 12 грудня. Сепаратисти теж повідомляють про окремі «ексцеси», але

підтверджують, що загалом перемир'я дотримується. Українські силовики заявляють про 11 випадків порушення режиму "тиші" з боку сепаратистів за 12 грудня. Сепаратисти теж повідомляють про окремі "ексцеси", але кажуть, що в цілому перемир'я дотримується.

Венеціанська комісія відклала ухвалення остаточного висновку щодо українського закону про люстрацію. Про це повідомив перший заступник голови комітету Верховної Ради з питань правової політики та правосуддя Леонід Ємець. Президент комісії Джанні Букіккіо пояснив, що комісія має низку зауважень до люстраційного закону. За його словами, представники української влади взяли на себе зобов'язання співпрацювати з Венеційською комісією задля того, щоб закон було переглянуто так швидко, як це можливо.

У Білому домі США вивчають законопроекти про підтримку України і нові санкції проти Росії, що їх ухвалили вчора обидві палати Конгресу. Про це заявив речник Білого дому Джош Ернест. За його словами, за результатами цього розгляду вирішать, чи підпише закон президент Барак Обама, чи ні.

II. Аналітична довідка

ПОЧАТОК РОБОТИ НОВОГО УРЯДУ Й ПАРЛАМЕНТУ: ІМІТАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ

11 грудня Верховна Рада після бурхливої дискусії затвердила Програму діяльності, запропоновану Кабінетом Міністрів на чолі з Арсенієм Яценком, чим дала останньому імунітет від звільнення на один рік. Того ж дня парламент вніс зміни до ухваленої ним же 4 грудня постанови про призначення членів парламентських комітетів, виключивши з їхнього керівництва народних депутатів, які голосували за «диктаторські» закони 16 січня. На цьому активність народних депутатів у сесійному залі протягом минулого тижня практично завершилась.

*Яку програму дій уряду в підсумку підтримали парламентарі?
Чим пояснити низьку активність депутатів на початку їхньої нової каденції?*

Програма бездіяльності

Оприлюднення попередньої версії затвердженої урядом Програми діяльності 10 грудня викликало неоднозначні відчуття в зацікавлених учасників політичного процесу. Попри свій

презентабельний вигляд цей документ був невеликий за обсягом та містив переважно декларативні положення про дії, які уряд планував здійснити протягом наступного року. Здивування викликало переважно

те, що програма за своїм обсягом була суттєво меншою, ніж укладена раніше фракціями парламентської більшості Коаліційна угода, хоча за логікою програма уряду мала навпаки деталізувати положення угоди. Більше того, частина розділів угоди чомусь випали з програми уряду, а частину було зведено до коротких формулювань, за якими не було видно суті запропонованих змін. Загалом проект програми скидався радше на коротку презентацію, аніж на комплексний алгоритм діяльності, яким би вона мала бути.

Тому невдоволення депутатів від того, що запропонований їм як офіційна Програма діяльності уряду документ з точністю повторював текст оприлюдненої раніше версії, легко зрозуміти. Характерно, що свою критику документу висловили представники усіх фракцій коаліції, за винятком фракції прем'єр-міністра Яценюка «Народний Фронт». Загалом запропонована Кабінетом Міністрів програма вказала одразу на кілька неприємних характеристик нового уряду і його відносин із парламентом. По-перше, вона засвідчила небажання уряду виробляти стратегічне бачення власної діяльності, яке й мало бути представлене в Програмі діяльності. Натомість урядовці поставилися до цього документу як до формальності, яку треба виконати «заради галочки». Зрозуміло, що такий підхід ставить під сумнів здатність уряду виконувати свою ключову функцію – виробляти і впроваджувати державні політики.

По-друге, Кабінет Міністрів укотре знехтував необхідністю налагодити рівноправні відносини з парламентом, підтримка якого має

критичне значення для функціонування уряду. Розгляд і схвалення Програми діяльності у Верховній Раді має бути важливою складовою принципу парламентської відповідальності уряду, згідно з яким парламент водночас контролює дії уряду і бере за них часткову відповідальність. Натомість Кабінет Міністрів пішов старим шляхом представлення остаточного документа в день голосування та відмови від його належного обговорення під сумнівним приводом. Таким цього разу стала необхідність якомога швидше дати Кабінетові Міністрів карт-бланш на початок його роботи під тиском західних кредиторів. І хоча прискорення процесу функціонування нового уряду дійсно є вагомим міркуванням в нинішніх умовах, незрозуміло, чому це завадило його представникам розробити адекватну Програму діяльності за півтора тижня, які були в них у розпорядженні.

Зрештою, компроміс, до якого дійшли парламентарі й урядовці з приводу Програми дій, навряд чи можна вважати повністю задовільним. Включивши до програми положення про те, що Коаліційна угода є її невід'ємною частиною, Кабінет Міністрів ще раз розписався у своєму небажанні виконувати свої базові функції з розробки політик, скориставшись створеним за нього документом. Українським неприємним моментом у стосунках парламенту й уряду довкола програми стали також неформальні погрози Прем'єр-міністра Яценюка подати у відставку в разі незгоди парламенту затвердити запропонований ним документ, які згадували учасники переговорів. Якщо такий факт

справді мав місце, він характеризує голову уряду далеко не з кращого боку як політика, не здатного

раціонально аргументувати свою позицію в умовах її несприйняття.

Квола Рада

Зрештою, обґрунтовані претензії можна висунути і до діяльності нового парламенту протягом перших двох тижнів його існування. Протягом цього часу народні депутати спромоглися лише виконати свої першочергові завдання з формування керівництва самого парламенту, парламентських комітетів і уряду, не ухваливши жодного знакового закону. Частково це можна пояснити надто проблематичним процесом формування комітетів, який було позначено довгим переговорним процесом і виправленням допущених помилок. Це забрало багато часу і зусиль парламентарів, відволікши їх від виконання інших обов'язків. Однак навряд чи можна виправдати те, чому цей процес став таким трудоемним і затяжним.

По-перше, усунувши 11 грудня з керівництва комітетів найбільш одіозних депутатів минулого скликання, представники більшості не дали відповіді на питання, чому цього не можна було зробити одразу – тобто 4 грудня, коли вони ухвалили

перший варіант відповідної постанови. По-друге, надмірна метушня зі складом комітетів сигналізувала іншу не надто привабливу характеристику нового парламенту – надмірну увагу до символічних дій, що здатна затьмарити конкретну роботу. Так, присутність у керівництві комітетів представників колишнього режиму экс-Президента Віктора Януковича дійсно може бути сприйнято як ігнорування вимог Майдану. Однак, з одного боку, небажання надавати парламентській опозиції, обраній на чесних виборах, ці крісла нагадує вибірковий підхід до законодавства і самих принципів демократії. Крім того, неясно, чим сама присутність таких депутатів у керівництві кількох комітетів може завадити їх успішному функціонуванню. Лишається сподіватися, що після перших тижнів роботи народні обранці нарешті перейдуть зі сфери символічного у сферу практичного та зосередяться на законотворчій роботі.

Висновки

Таким чином, ухвалена Верховною Радою Програма діяльності Кабінету Міністрів стала свідченням нехтування урядом своїми базовими функціями стратегічного планування та зневажливым ставленням до необхідності налагоджувати партнерські стосунки з парламентською більшістю. Парламент, у свою чергу, слушно критикуючи уряд за недбалу роботу, мусить дорікнути і самому собі за надто довгий і не завжди відповідний демократичним принципам процес формування комітетів, який фактично заблокував його ефективну роботу протягом двох тижнів з часу початку його діяльності.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук